MIGUEL DE UNAMUNO
Nimic altceva decât un bărbat

(extras din volumul *Trei nuvele exemplare şi un Prolog*)

Vestea despre frumuseţea Juliei se răspândise prin tot ţinutul din jurul vechiului oraş Renada;

Julia devenise un fel de frumuseţe oficială a oraşului, ca un monument în plus, dar viu şi proaspăt, printre comorile arhitectonice ale acestei capitale de provincie. „Mă duc la Renada, spuneau unii, să văd Catedrala şi pe Julia Vánez". Era în ochii fetei celei frumoase ceva ca o prevestire tragică. Înfăţişarea ei stârnea nelinişti în toţi câţi o priveau. Bătrânii se întristau când o vedeau cum trece târând după ea privirile tuturor, iar tinerii adormeau în noaptea aceea târziu. l-ar ea, conştientă de puterea ei, simţea asupra sa apăsarea unui viitor fatal. O vocc foarte ascunsă, care ţâşnea din adâncurile conatiinţei ei, parcă tot îi spunea: „Frumuseţea ta o să te piardă". Şi ea se făcea că n-o aude.

Tatăl acestei frumuseţi a ţinutului, don

Victorino Vánez, individ cu antecedente morale foarte ceţoase, îşi pusese în fiica lui toate ultimele şi definitivele sale speranţe de salvare economică. Era agent comercial şi afacerile îi mergeau din zi în zi mai prost. Ultima şi suprema sa lovitură, ultima carte care îi mai rămăsese de jucat, era fata. Avea şi un fiu, dar era ca şi cum nu l-ar fi avut; de mult nu mai ştia ce se alesese de el.

— Nu ne-a mai rămas decât Julia, obişnuia să-i spună nevestei. Totul depinde de felul cum o să se mărite ea sau cum o s-o măritǎm noi. Dacă face vreo prostie, şi mă tem că o s-o facă, suntem pierduţi.

— Şi ce numeşti tu a face o prostie?

— Vorbişi, Anacleta! Când îţi spun că abia ai un dram de minte!

— Ce să fac, Victorino! Luminează-mă tu, că numai tu te pricepi la toate!…

— Păi ce trebuie făcut, şi ţi-am mai spus de o mie de ori, trebuie s-o păzeşti pe Julia să nu se încurce în vreo dragoste din astea, fără rost, cu care-şi pierd timpul, măsura, ba chiar şi sănătatea, toate fetele din Renada. Nu admit şuşoteli şi vorbe dulci pe la zăbrele; şi nici amorezi studenţi.

— Şi ce să-i fac eu?

— Ce să-i faci? S-o faci să înţeleagă că viitorul şi bunăstarea

noastră, a tuturor, al tău şi al meu, şi pe urmă cinstea, pricepi…?

— Da, pricep.

— Nu, nu pricepi! Cinstea, auzi? Cinstea familiei atârnă de măritişul ei. Trebuie să se pună în valoare.

— Sărăcuţa!

— Sărăcuţa? Trebuie să nu-mi înceapă cu iubiţi fără căpătâi şi să nu mai citească romanele alea nesăbuite pe care le citeşte şi care nu fac decât să-i înfierbânte creierii şi să-i umple capul de fum.

— Dar ce-ai vrea să facă?

— Să gândească şi săjudece, să-şi dea seama ce înseamnă frumuseţea ei şi să ştie cum să tragă foloase din ea.

— Şi eu, la vârsta ei…

— Haide, Anacleta, nu mai vorbi prosth! Tu, la vârsta ei… Tu, la vârsta ei… uiţi că atunci te-am cunoscut eu.

— Da, din nefericire…

Şi cu aceasta părinţii fetei celei frumoase se despărţeau pentru a reîncepe a doua zi o conversaţie asemănătoare.

I-ar sărmana Julia suferea, înţelegând toată groaznica josnicie a calculelor făcute de tatăl ei. „Vrea să mă vândă, îşi spunea, ca să-şi salveze afacerile compromise; poate chiar să se salveze de închisoare”. Şi aşa şi era.

Şi, din instinct de răzvrătire, Julia acceptă primul băiat care se ivi.

— Fii atentă, fata mea, pentru numele lui

Dumnezeu, îi spuse maică-sa, că ştiu ce se întâmplă, l-am văzut dând târcoale casei şi făcându-ţi semne, şi mai ştiu că ai primit o scrisoare de la el şi că i-ai răspuns…

— Şi ce vrei să fac, mamă? Să trăiesc închisă ca o sclavă, până vine sultanul căruia să mă vândă tata?

— Nu mai vorbi aşa, fata mea!…

— Adică n-am voie să am şi eu un iubit, cum au celelalte fete?

— Da, dar un iubit serios.

— De unde ştii dacă este serios sau nu?

Întotdeauna trebuie să fie un început. Ca să ajungi la iubire mai întâi trebuie să te cunoşti…

— Lubire… Iubire…

— Sigur, da, eu trebuie să aştept cumpărătorul!

— Nu se poate vorbi nici cu tine şi nici cu tatăl tău. Aşa sunteţi

voi, cei din neamul Vánez. Vai de ziua în care m-am măritat!

— Uite, asta nu vreau s-ajung să spun şi eu într-o zi!

Atunci maică-sa o lăsa în pace. l-ar ea, Julia, înfruntând totul, avu îndrăzneala să coboare la parter, într-un fel de tindă, şi să stea de vorbă la fereastră cu primul băiat care i-a făcut ochi dulci. „Dacă dă tata peste noi, gândea fata, e în stare de orice. De fapt, ar fi foarte bine, măcar s-ar şti că sunt o victimă, că vrea să-mi specu-leze frumuseţea". Coborî deci la fereastră şi chiar la acea primă întâlnire îi povesti lui Enrique, un don Juan în faşă al oraşului, toate întunecatele mizerii morale din casa ei. El venea s-o salveze, s-o izbăvească. Şi Enrique, aşa năucit cum se afla în faţa fetei celei frumoase, simţi că îi piere cheful. „Puştoaicei îi arde de tragedie, îşi spuse el; citeşte romane sentimentale". Şi, îndată ce izbuti să facă în aşa fel încât toată Renada să afle cum acea consacrată frumuseţe a ţinutului îl admisese la fereastra ei, începu să caute un prilej ca să iasă din încurcătură. Şi îl găsi foarte repede. Într-o dimineaţă, Julia coborî tulburată, cu ochii ei minunaţi înroşiţi de plâns şi-i spuse:

— Vai, Enrique! Nu mai pot răbda; asta nu e casă şi nici familie; e un infern. Tata a aflat de relaţiile noastre şi e furios. Închipuieşte-ţi că aseară, pentru că m-am apărat, a îndrăznit să dea în mine!

— Bruta!

— Nu-l cunoşti. Şi a zis că are să te caute.

— N-are dificât să vjnă! Atât îi trebuie! Dar în sinea lui, flăcăul îşi spuse: „Trebuie să pun capăt poveştii; dacă vede că-i în primejdie să-şi piardă comoara, căpcăunul ăla e în stare de orice grozăvie; şi cum eu nu pot să-l scot din încurcătură…"

— Spune-mi, Enrique, mă iubeşti?

— Ce întrebare îmi pui şi tu acuma…!

— Răspunde-mi, mă iubeşti?

— Cu tot sufletul şi cu tot trupul, fetiţo!

— Dar, de-adevăratelea?

— Şi încă ce de-adevăratelea!

— Ai fi gata la orice pentru mine?

— Da, la orice!

— Atunci, răpeşte-mă, du-mă cu tine. Trebuie să fugim; dar departe, foarte departe, unde să nu ne poată ajunge tata.

— Vino-ţi în fire, fetiţo!

— Nu, nu, răpeşte-mă; dacă mă iubeşti, răpeşte-mă! Răpeşte-i

tatii comoara, ca să n-o mai poată vinde! Nu vreau să fiu vândută! Vreau să fiu răpită! Răpeşte-mă!

Şi puseră la cale fuga.

Dar a doua zi, ziua hotărâtă pentru fugă, când Julia îşi avea gata bocceluţa cu veşminte, ba chiar comandase în secret şi o trăsură, Enrique nu apăru. „Laşul laşilor! Mişelul mişeilor! gândea biata Julia, trântită pe pat şi muşcând perna de furie. Şi spunea că mă iubeşte! Nu, nu mă iubea pe mine: îmi iubea frumuseţea! Şi nici măcar atât! Voia să se umfle în pene în faţa întregului oraş că eu.

Julia Vánez, chiar eu! am acceptat dragostea lui. Acuma are să spună cum i-am propus să fug cu el. Nemernic, nemernic, nemernic! Nemernic, ca tata; nemernic, ca toţi bărbaţii!"

Şi Julia căzu într-o deznădejde şi mai adâncă.

— Mulţumesc lui Dumnezeu, fata mea, îi spuse maică-sa, văd că totul s-a terminat! Dar să ştii că are dreptate tatăl tău: dacă o ţii tot aşa, o să-ţi iasă nume rău!

— Dacă o ţin cum?

— Aşa, admiţându-l pe primul care îţi dă târcoale. O să-ţi iasă numele că eşti uşuratică şi…

— Cu atât mai bine, mamă, cu atât mai bine. Aşa au să se îmbulzească mai mulţi. Mai ales atâta timp cât n-o să pierd ce am de la Dumnezeu.

— Of, of! Eşti ca taică-tu, eşti din neamul lui, fata mea!

Într-adevăr, curând fata admise alt pretendent la dragostea ei, căruia îi făcu aceleaşi confidenţe, sperlindu-l la fel ca şi pe Enrique. Numai că Pedro avea inima mai tare. Şi tot aşa, pas cu pas, ajunse să-i propună fuga.

— Uite ce e, Julia, răspunse Pedro, n-am nimic împotrivă să fugim; ba chiar mai mult, mă încântă, îţi dai seama! Numai că dacă fugim, unde ne ducem, ce facem?

— Vedem noi!

— Nu, nu vedem noi, nu! Trebuie să ştim de pe acuma. Deocamdată, şi încă o vreme, nu am din ce trăi; la mine acasă ştiu că n-o să ne primească; iar în ceea ce îl priveşte pe tatăl tău…! Aşa că, spune-mi, ce facem după ce fugim?

— Cum? Vrei să dai înapoi?

— Ce facem?

— Ţi-ai pierdut curajul?

— Ce facem, spune?

— Păi… ne sinucidem!

— Tu eşti nebună, Julia!

— Nebună, da: nebună de disperare, nebună de scârbă, nebună, îngrozită de tatăl ăsta care vrea să mă vândă… Dacă ai fi şi tu nebun, nebun de dragoste după mine, ne-am sinucide împreună.

— Dar îţi dai seama, Julia, tu vrei să fiu nebun de dragoste după tine ca să ne sinucidem împreună, dar nu spui că vrei să te sinucizi cu mine pentru că eşti nebună de dragoste după mine, ci nebună de scârbă de tatăl tău şi de casa ta. Nu-i acelaşi lucru!

— Ah! Ce bine vorbeşti! Dragostea nu raţionează atât!

Julia rupse şi cu el. l-ar pe urmă îşi spuse:

„Nici el nu mă iubea pe mine, nici el. Era îndrăgostit de frumuseţea mea, nu de mine. Mi s-a dus vestea!”

Şi plângea amar.

— Ai văzut, fata mea? o mustră maică-sa. Nu-ţi spuneam eu? Altul la rând!

— Şi au să fie o sută, mamă; o sută, da, până ce am să-l întâlnesc pe al meu, cel care-o să mă scape de voi… Vrea să mă vândă!

— Spune-i asta tatălui tău. Doña Anacleta se duse să plângă, singură, în camera ei.

— Uite ce e, fata mea, îi vorbi în sfârşit Juliei tatăl ei, am trecut peste istoria cu cei doi iubiţi ai tăi şi n-am luat măsurile pe care ar fi trebuit să le iau; te previn însă că n-am să mai tolerez alte prostii de acelaşi fel. Prin urmare, eşti lămurită.

— Dar mai e ceva! exclamă fata, cu viclenie amară, privindu-l sfidător în ochi pe tatăl ei.

— Ce adică? întrebă acesta, ameninţător.

— Adică… a apărut unul nou!

— Altul? Cine?

— Cine? Nu bănuieşti cine?

— Haide, nu te juca, nu-ţi bate joc şi termină, că mă faci să-mi pierd răbdarea.

— Apăi, nici mai mult, nici mai puţin decât don Alberto Menendez de Cabuerniga.

— Ce grozăvie! exclamă mama.

Don Victorino păli, incapabil să spună un cuvânt. Don Alberto Menendez de Cabuerniga era un moşier putred de bogat, desfrânat şi

foarte nestatornic în privinţa femeilor; se spunea despre el că nu se uita la cheltuieli atunci când voia să cucerească pe vreuna; era însurat şi trăia despărţit de soţia lui. Până acum îşi măritase două dintre amante, înzestrându-le cu dărnicie.

— Ce-ai de spus, tată? Taci?

— Am de spus că eşti nebună!

— Nu, nu sunt nebună şi nici nu am vedenii. Se plimbă prin faţa casei, dă târcoale. Să-i spun să cadă la învoială cu tine?

— Plec, de nu, se termină prost. Tatăl se ridică şi plecă de acasă.

— Of, fata mea, fata mea!

— Îţi spun eu, mama, că treaba asta nu i se pare nepotrivită! îţi spun eu că ar fi în stare să mă vândă lui don Alberto.

Voinţa bietei fete slăbea tot mai mult. Ea îşi dădea seama că până şi o vânzare ar fi însemnat izbăvirea. Esenţial era să plece din casă, să fugă de la tatăl ei, fie cum ar fi.

În vremea aceea, un indiano[1], Alejandro Gomez, cumpără un imaş în apropiere de Renada, unul dintre cele mai mănoase şi întinse imaşuri. Nimeni nu ştia ceva precis despre originea sau despre antecedentele cumpărătorului, nimeni nu-l auzise vorbind vreodată despre părinţii săi, nici despre rude, nici despre locul unde se născuse, nici despre copilărie. Se aflase numai că, de mic copil, plecase cu părinţii săi mai întâi în Cuba, pe urmă în Mexic, unde, şi nu se ştie cum, înainte de a împlini treizeci şi patru de ani, când se întorsese în Spania, hotărât să se aşeze aici, agonisise o avere fabuloasă – se vorbea de câteva milioane de duros. Se spunea că era văduv, fără copii, şi pe seama lui circulau cele mai fantastice legende. Cei care aveau de-a face cu el socoteau că-i un ambiţios cu planuri mari, foarte voluntar, foarte încăpăţânat şi foarte stăpân pe el.

— Cu bani, ajungi oriunde! obişnuia el să spună, făcând caz de originea sa plebeiană.

— Nu întotdeauna şi nici oricine! i se răspundea.

— Nu oricine; dar cei care au ştiut să facă bani, da! Un domnişor dintre aceia care moşteneşte bani, un prăpădit de conte sau duce de marmeladă, nu, nu ajunge nicăieri, oricâte milioane ar avea. Dar eu? Eu, care am ştiut să fac avere prin mine însumi, cu mâinile mele? Eu?

---

[1] Spaniol îmbogăţit în America de Sud.

Trebuia să auzi cum pronunţa acel „eu”! în această afirmare a persoanei sale răzbătea adevărata lui fiinţă, în întregime.

— Nimic din ceea ce mi-am propus cu adevărat n-a rămas neîndeplinit! Dacă aş vrea, aş ajunge ministru! Numai că nu vreau!

Lui Alejandro i se vorbi de Julia, frumuseţea grandioasă a Renadei. „Trebuie s-o văd”, îşi spuse el. l-ar după ce o văzu, hotărî: „Trebuie să fie a mea!”

— Tată, vorbi într-o zi Julia, ştii că acel fabulos Alejandro, ştii cine, nu se mai vorbeşte decât despre el în ultima vreme… Cel care a cumpărat Carbajedo…

— Da, da, ştiu cine este! Şi ce-i cu el?

— Ştii că şi el îmi dă târcoale?

— Vrei să-ţi baţi joc de mine, Julia?

— Nu, nu glumesc, e foarte serios ce-ţi spun;

Îmi dă târcoale.

— L-ar eu spun să nu-ţi baţi joc de mine…!

— Uite-i scrisoarea!

Şi fata scoase din sân o scrisoare, pe care i-o aruncă tatălui ei în obraz.

— Ce ai de gând să faci? întrebă el.

— Păi ce am de făcut…! Să-i spun să te caute şi să vă învoiţi din preţ!

Don Victorino o străpuiise cu privirea pe fiică-sa şi plecă fără să spună o vorbă. Urmară în casă câteva zile de tăcere sumbră şi de mânii înăbuşite. Julia îi trimise noului pretendent o scrisoare de răspuns plină de sarcasme şi de dispreţ, la care, puţin după aceea, primi atâta, cu următoarele cuvinte, parcă scrijelite de o mână aspră, cu litere mari, colţnroase şi des-luşite. „Până la urmă veţi fi a mea. Alejandro Gomez ştie să obţină tot ceea ce îşi propune”. După ce o citi, Julia îşi spuse: „Ăsta bărbat! Să fie el oare mântuitorul meu? Să fiu eu oare mântu. irea lui?”. Câteva zile după ce sosise această a doua scrisoare, don Victorino o chemă pe fiica lui, se închise cu ea în cameră şi aproape îngenuncheat în faţa ei îi vorbi cu lacrimi în ochi:

— Fata mea, gândeşte-te că totul depinde acuma de ceea ce ai să hotărăşti tu: viitorul nostru şi onoarea mea. Dacă nu-l accepţi pe Alejandro, foarte curând n-am să mai pot amâna ruina, nici să ascund afacerile necurate şi nici chiar…

— Taci!

— Nu, n-am să mai pot tăinui nimic. Se apropie scadenţa. Şi au să mă azvârle în închisoare. Până astăzi am reuşit să mă apăr de lovituri… prin tine! Invocând numele tău! Frumuseţea ta mi-a fost scut. „Biata fată!" spuneau toţi.

— Şi dacă-l accept?

— Ascultă, am să-ţi mărturisesc tot adevărul. A aflat situaţia mea, a aflat totul, şi acuina sunt liber şi respir numai datorită lui.

Mi-a acoperit toate afacerile necurate; m-a descărcat de…

— Da, ştiu, ajunge! Şi acum?

— Depinde de el, depindem de el, trăiesc pe spezele lui, chiar şi tu trăieşti pe spezele lui.

— Adică, m-ai vândut?

— Nu, ne-a cumpărat.

— Aşa că, vrând-nevrând, sunt a lui!

— Nu, nu pretinde atât; nu vrea nimic, nu cere nimic!

— Ce om generos!

— Julia!

— Da, da, am înţeles totul. Spune-i că, din partea mea, poate veni când doreşte.

Şi, după ce rosti aceste cuvinte, fata începu să tremure. Cine le rostise? Ea? Nu; mai degrabă alta pe care o purta în sine şi care o tiraniza.

— Mulţumesc, fata mea, mulţumesc! Tatăl se ridică şi se apropie s-o sărute, dar ea îl alungă, strigând:

— Nu mă murdări!

— Dar, fata mea…

— Du-te şi sărută-ţi hârtiile! Sau mai degrabă cenuşa hârtiilor care te-ar fi azvârlit la închisoare.

— Julia, nu ţi-am spus eu că Alejandro Gomez ştie să obţină tot ceea ce îşi propune? Să-mi vii dumneata mie cu asemenea poveşti? Mie?

Acestea fură cuvintele cu care tânărul şi despoticul indiano se înfăţişă fetei lui Victorino, acasă la ea. l-ar fata, la auzul acestor cuvinte, începu să tremure, simţindu-se, pentru prima oară în viaţa ei, în faţa unui bărbat. Şi acest bărbat îi apărea mai supus şi mai puţin grosolan decât se aşteptase.

La a treia vizită, părinţii îi lăsară singuri. Julia tremura. Alejandro tăcea. Tremurul şi tăcerea se prelungiră încă un timp.

— Parcă ţi-ar fi rău, Julia, vorbi el.

— Nu, nu; mi-e bine.

— Atunci, de ce tremuri aşa?

— Poate de frig…

— Nu, de frică.

— Frică? Frică de ce?

— Frică… de mine!

— Şi de ce să-mi fie frică de dumneata?

— Da, ţi-e frică de mine!

Şi frica plesni, desfăcându-se în plâns. Julia plângea din adâncurile fiinţei ei, îi plângea inima. Hohotele o sugrumau, împiedicând-o să respire.

— Sunt eu oare vreun căpcăun? şopti Alejandro.

— M-au vândut! M-au vândut! Au făcut negoţ cu frumuseţea mea! M-au vândut!

— Cine spune aşa?

— Eu, eu spun! Dar nu, n-am să fiu a dumitale… decât moartă!

— Ai să fii a mea, Julia, tu ai să fii a mea… Şi ai să mă iubeşti! Să nu mă iubeşti pe mine? Pe mine? Cum ar fi cu putinţă?

Şi se afla în acel pe mine un astfel de accent, încât Juliei îi secă izvorul lacrimilor şi parcă i se opri inima. Atunci îl privi pe omul acela, în timp ce o voce îi spunea: „Ăsta-i într-adevăr un bărbat!”

— Poţi face din mine ceea ce doreşti!

— Ce vrei să spui cu asta? întrebă el, insistând în a-i spune mai departe tu.

— Nu ştiu… nu ştiu ce spun…

— Ce înseamnă că pot face din tine ceea ce doresc?

— Da, că dumneata poţi…

— Numai că eu vreau, şi acest eu răsuna triumfător şi plin, eu vreau să fii nevasta mea.

Juliei îi scăpă un strigăt şi atât de frumoşii ei ochi mari, iradiind uimire, rămaseră asupra bărbatului aceluia, care zâmbea, spunându-şi în sine: „Voi avea femeia cea mai frumoasă din Spania”.

— Dar ce credeai?

— Credeam… credeam…

Şi iar i se rupse pieptul de lacrimile care o înăbuşeau. Apoi, simţi o gură pe gura ei şi auzi un glas care îi spunea:

— Femeia mea, a mea… a mea… da, femeia mea după lege, nu

altfel! Legea va consfinţi voinţa mea! Sau, voinţa mea va consfinţi legea!

— Da… a ta!

Era biruită. Şi se puse la cale nunta.

Ce avea bărbatul acesta aspru şi închis în sine, de o înfricoşa, dar o şi subjuga în acelaşi timp? Şi cel mai cumplit era că-i impunea dragoste, un fel de dragoste stranie. Însă ea, Julia, nu voia să-l iubească pe acest aventurier, care hotărâse să aibă de nevastă pe una dintre cele mai frumoase femei, ca astfel să dea strălucire milioanelor sale; dar, deşi nu voia să-l iubească, se simţea biruită de o supunere ca un fel de îndrăgostire. Ceva ca iubirea, care probabil se aprinde în pieptul unei captive faţă de arogantul ei cuceritor. Nu o cumpărase, nu! o cucerise.

„Dar el oare, se întreba Julia, mă iubeşte cu adevărat? Mă iubeşte pe mine? Pe mine? cum obişnuieşte el să spună. Şi în ce fel o spune! În ce fel pronunţă el pe acel eu! Mă iubeşte pe mine sau nu caută altceva decât să-mi pună la vedere frumuseţea? Însemn oare pentru el mai mult decât o mobilă foarte costisitoare şi foarte rară? Să fie oare cu adevărat îndrăgostit de mine? N-are să se sature repede de farmecul meu?… Oricum, are să fie bărbatul meu şi am să scap de acest cămin blestemat, am să scap de tatăl meu. Pentru că n-are să locuiască la noi, nu! o să-i facem o pensie – şi lasă-l s-o insulte mai departe pe biata mama şi să se încurce cu servitoarele. O să-l împiedicăm să mai intre în afaceri necurate. l-ar eu am să fiu bogată, foarte bogată, imens de bogată!”

Dar acest gând nu o mulţumea întru totul. Ştia că fetele din Renada o invidiază, vorbind despre norocul ei nebun, spunând că frumuseţea ei îi adunase tot ceea ce putea să-i aducă. Dar oare el o iubea? o iubea cu adevărat? „Trebuie să-i cuceresc iubirea, se gândea. Am nevoie să mă iubească cu adevărat; nu pot să fiu nevasta lui fără ca el să mă iubească, fiindcă aşa ar fi felul cel mai urât de a mă viude. Dar eu îl iubesc oare?” În faţa lui se simţea tulburată, în timp ce un glas misterios, izvorât din adâncul fiinţei ei, îi spunea: „Ăsta e într-adevăr bărbat!”. De câte ori Alejandro spunea eu, ea începea să tremure. Şi tremura din iubire, chiar dacă nu-şi dădea seama sau dacă îşi închipuia că-i altceva.

Se căsătoriră şi se mutară în capitală. Relaţiile şi prietenii lui Alejandro erau – datorită averii – numeroase, dar oarecum ciudate, Cei mai mulţi dintre cei care-i frecventau casă, nu puţini dintre ei

aristocraţi cu blazon, îi păreau Juliei a fi datornicii bărbatului ei, care dădea bani cu împrumut cu ipoteci solide. Dar altminteri ea nu ştia nimic despre afacerile lui şi nici el nu-i pomenea vreodată despre ele. Nu-i lipsea nimic; era liberă să-şi satisfacă până şi cele mai neaşteptate capricii; dar îi lipsea tocmai ceea ce îi trebuia mai mult. Nu iubirea acelui bărbat de care se simţea subjugată şi aproape fermecată, dar certitudinea iubirii lui. „Mă iubeşte sau nu mă iubeşte? se întreba ea. Mă copleşeşte cu atenţii, se poartă cu cel mai mare respect, ba chiar mă răsfaţă; deşi, poate că în acelaşi timp mă socoteşte o fiinţă capricioasă; dar mă iubeşte?" Şi era zadarnic să încerce a vorbi despre iubire, despre tandreţe, cu acel bărbat.

— Numai netoţii vorbesc despre asemenea lucruri, obişnuia să spună Alejandro. „Dulcea mea… nepreţuita… frumoasa mea… iubito…" Eu? Eu să spun astfel de vorbe? Să-mi vii mie cu asemenea poveşti! Mie? Astea sunt bune pentru romane. Şi ştiu că ţie îţi plăcea să citeşti romane.

— Îmi place şi acum!

— Atunci, citeşte cât pofteşti. Ştii, dacă vrei neapărat, am să construiesc pe terenul de alături un pavilion mare, cu o bibliotecă pe care am să ţi-o umplu cu toate romanele care s-au scris de la Adam încoace.

— Câte mai spui şi tu!

Alejandro umbla îmbrăcat pe cât cu putinţă mai umil şi mai şters. Şi nu doar ca să nu atragă atenţia prin veşminte; în acelaşi timp voia să facă paradă de o anumită grosolănie plebeiană. Apoi, îi era greu să-şi schimbe hainele, fiindcă se obişnuia cu cele purtate. Şi, în ziua în care îşi punea o haină nouă, ai fi zis că s-a frecat cu ea de pereţi ca să pară veche. În schimb, stăruia ca ea, soţia lui, să se îmbrace cât mai elegant cu putinţă şi în aşa fel încât frumuseţea ei naturală să iasă şi mai mult în evidenţă. Nu se zgârcea câtuşi de puţin la plată, dar cel mai generos şi mai cu plăcere plătea conturile croitoreselor şi modistelor, adică îmbrăcămintea Juliei sale.

Îi plăcea s-o aibă lângă el, aşa încât diferenţa de îmbrăcăminte şi ţinută dintre ei doi să sară în ochi. Se bucura când vedea cum o privea lumea pe nevasta lui, iar dacă ea, la rândul ei, cocheta provocatoare ca să atragă privirile, el nu băga de seamă sau, mai degrabă, se prefăcea că nu bagă de seamă. Parcă le-ar fi spus celor care o priveau cu lăcomia cărnii: „Vă place, nu? Mă bucur! Dar e a mea şi numai a mea, aşa că nu

vă rămâne decât să turbaţi!", iar ea, ghicind gândurile lui, îşi spunea: „Dar oare mă iubeşte sau nu mă iubeşte acest bărbat?" Pentru că întotdeauna se gândea la el ca la acest bărbat, ca la bărbatul ei. Sau, mai bine zis, bărbatul căreia îi aparţinea – stăpânul. Treptat creştea în ea sufletul sclavei de harem – sclavă favorită, sclavă unică; dar totuşi sclavă.

Intimitate între ei, niciuna. Ea nu-şi dădea seama ce anume l-ar fi putut atrage pe stăpânul şi soţul ei. O dată îndrăzni să-l întrebe despre familie.

— Familie? răspunse Alejandro. Eu n-am altă familie decât pe tine şi nu-mi pasă de alt-cineva. Familia mea sunt eu, eu şi cu tine, care eşti a mea.

— Dar părinţii tăi?

— Consideră că n-am avut părinţi. Familia mea începe cu mine. Eu m-am făcut singur.

— Altceva aş fi vrut să te întreb, Alejandro, dar nu îndrăznesc.

— De ce să nu îndrăzneşti? Ce, crezi că am să te mănânc? Oare m-am supărat vreodată de vreo vorbă de-a ta?

— Nu, niciodată, n-am de ce să mă plâng…

— Atât ar fi lipsit!

— Nu, n-am de ce mă plânge; dar…

— Haide, întreabă-mă şi să terminăm.

— Nu, nu te întreb.

— Întreabă-mă!

Şi rosti cuvântul pe un asemenea ton, cu o încredere în sine atât de desăvârşită, încât ea vorbi, tremurând în felul acela care însemna şi frică şi dragoste – dragoste supusă de sclavă favorită:

— Bine, atunci, spune-mi: eşti văduv? o uşoară încruntare a sprâncenelor trecu ca o umbră pe fruntea lui Alejandro; şi răspunse:

— Da, sunt văduv.

— Şi prima ta nevastă?

— Ţie ţi-a ajuns ceva la ureche…

— Nu; dar…

— Ţie ţi-a ajuns ceva la ureche, spune.

— Ei da, am auzit ceva…

— Şi ai dat crezare?

— Nu, n-am crezut.

— Bineînţeles, nu puteai, nu trebuia să crezi.

— Nu… n-am crezut.

— Era firesc. Cine mă iubeşte aşa cum mă iubeşti tu, cine este al meu aşa cum eşti tu nu poate să creadă aaernenea născociri.

— Sigur că te iubesc…

Şi spunând aceste cuvinte ea spera să provoace şi la el o mărturisire tandră.

— Bine! Ţi-am mai spus că nu-mi plac vorbele de roman sentimental. Cu cât spui mai puţin cuiva că-l iubeşti, cu atât mai bine.

Şi, după o scurtă pauză, el continuă:

— Ţi s-a spus că, pe când eram foarte tânăr, m-am însurat în Mexic cu o femeie imens de bogată şi mult mai bătrână decât mine, cu o bătrână milionară şi că, după ce am silit-o să mă lase moştenitorul ei, am omorât-o. Aşa ţi s-a spus, nu?

— Da, aşa mi s-a spus.

— Şi ai crezut?

— Nu… n-am crezut. N-am putut crede că ai omorât-o pe soţia ta

— Văd că judeci chiar mai bine decât credeam. Cum aş fi omorât-o pe nevasta mea, care era ceva al meu?

Ce o făcu pe biata Julia să tremure, auzind cuvintele lui? Ea nu putea desluşi cauza acelui tremur; de fapt îl stârnise cuvântul „ceva”, prin care bărbatul ei se referea la prima lui soţie.

— Ar fi fost o prostie absolută, continuă Alejandro. De ce? Ca s-o moştenesc? Dar eu mă bucuram de averea ei întocmai ca şi astăzi! S-o omori pe propria ta nevastă! Nu există niciun motiv s-o omori pe propria ta nevastă!

— Au fost totuşi bărbaţi care şi-au omorât nevestele, îndrăzni să observe Julia.

— De ce le-au omorât?

— Din gelozie sau pentru că au greşit cu ceva…

— Prostii! Gelozia e treabă de netoţi. Numai netoţii pot fi geloşi, pentru că numai nevestele lor pot să greşească. Dar eu? Nevasta mea nu poate să greşească. N-a putut să greşească prima, nu poţi să greşeşti nici tu!

— Nu mai spune aşa. Hai să vorbim de altceva.

— De ce să schimbănn vorba?

— Mă doare când te aud vorbind aşa. Nici prin gând nu mi-a trecut, nici prin vis, să-ţi greşesc cu ceva…!

— Ştiu, ştiu fără să-mi spui; ştiu că n-ai să greşeşti niciodată.

— Poţi să fii sigur!

— Ştiu că nu poţi să greşeşti. Să-mi greşească mie? Nevasta mea? Peste putinţă...! l-ar în privinţa celeilalte, a primei, a murit ea, n-am omorât-o eu!

Fu una dintre zilele când Alejandro îi vorbi mai mult soţiei sale. l-ar ea rămase pe gânduri, tremurând. O iubea, da sau nu, acest bărbat?

Biata Julia! Acest nou cămin al ei era îngrozitor, tot atât de îngrozitor ca şi cel al tatălui ei. Era liberă, cu desăvârşire liberă;

putea să facă tot ce-i trecea prin minte, să plece sau să se întoarcă, să primească vizita prietenilor şi chiar a prietenilor preferaţi. Dar oare o iubea sau nu stăpânul şi domnul ei? îndoiala privitoare la iubirea bărbatului o ţinea prizonieră în această aurită şi splendidă celulă cu uşile desferecate.

În tenebrele bântuite de furtuni din sufletu-i robit se născu o rază de soare atunci când căzu grea cu acel bărbat, stăpân al ei. „Acuma am să ştiu dacă mă iubeşte sau nu", gândi ea.

Când îi spuse vestea cea bună, el exclamă:

— Mă aşteptam! Acum am un moştenitor, am pe cine să fac bărbat, alt bărbat ca mine. îl aşteptam.

— Şi dacă n-ar fi venit? întrebă ea.

— Peste putinţă! Trebuia să vină-Eu trebuia să am un fiu, eu!

— Dar sunt mulţi care se căsătoresc şi nu-l au...

— Alţii da. Dar nu eu! Eu trebuie să am un fiu.

— Şi de ce?

— Fiindcă nu se putea ca tu să nu mi-l dai. Şi fiul veni; dar tatăl rămase tot atât de închis în sine. Numai că se împotrivi ca mama să-şi alăpteze pruncul.

— Nu, nu mă îndoiesc că ai sănătate şi putere pentru asta; dar mamele care alăptează se trec repede şi eu nu vreau ca tu să te treci, vreau să rămâi tânără cât mai mult timp.

Cedă, numai la asigurarea medicului că, departe de a se urâţi, Julia ar câştiga mult dacă şi-ar alăpta pruncul, frumuseţea ei căpătând astfel o şi mai mare împlinire.

Tatăl nu voia să-şi sărute fiul. „Unui copil nu pot să-i placă toate pupăturile astea", spunea el. Uneori lua pruncul în braţe şi rămânea cu ochii la el.

— Odată m-ai întrebat despre familia mea, îi spuse într-o zi Alejandro nevestei sale. Iat-o! acum am familie, are cine să mă

moştenească şi să-mi continue opera.

Julia se gândi să-l întrebe pe bărbatul ei care este opera lui, dar nu îndrăzni. „Opera mea! Care să fie opera acestui bărbat?" îl auzi-se şi altă dată vorbind astfel.

Printre persoanele care le frecventau mai des casa erau contele şi contesa de Bordaviella, mai ales el, contele, care avea unele afaceri cu Alejandro; acesta îi împrumutase cu camătă sume mari de bani. Contele obişnuia să joace şah cu Julia, căreia îi plăcea jocul – şi pe această cale el îşi mai alina şi necazurile casnice, descătuşându-se de ele în căldura încrederii pe care i-o oferea prietena sa, soţia cămătarului. Căci vatra nobiliară a conţilor Bordaviella era un mic infern, ce-i drept cu flăcări slabe. Contele şi contesa nici nu se iubeau, nici nu se înţelegeau. Fiecare îşi avea viaţa lui; barem contesa dădea prilej de clevetiri şi de scandal. Umbla pe socoteala ei o ghicitoare cu tâlc: „Cui i-a venit rândul să-l ajute pe contele de Bordaviella?". l-ar sărmanul conte se ducea în casa frumoasei Julia să joace şah şi să se consoleze de nefericirea proprie, iscodind-o pe cea străină.

— A fost şi azi contele acela? o întrebă

Alejandro pe soţia lui.

— Contele acela… contele acela… care conte?

— Acela! Nu există decât un conte, un marchiz şi un duce. De fapt pentru mine toţi sunt la fel, ca şi cum ar fi unul singur.

— Ah da, a fost!

— Mă bucur, dacă asta te distrează. Sărmanul neghiob, doar de atâta-i bun.

— Mie mi se pare un om inteligent şi cultivat, foarte bine crescut şi foarte simpatic…

— Da, din aceia care citesc romane. Dar, la urma urmei, dacă asta te distrează…

— Şi e foarte nefericit.

— Eh! din vina lui!

— De ce?

— Fiindcă-i atât de nerod. E firesc să i se întâmple ce i se întâmplă. Pe un caraghios ca el e foarte firesc să-l înşele nevasta. Ăsta nu-i bărbat! Nici nu ştiu cum de s-a găsit cineva care să ia un asemenea bicisnic. Probabil nu s-a măritat cu el, ci cu titlul lui. Să-mi facă mie o femeie ce-i face nevastă-sa acestui nenorocit…!

Julia rămase cu ochii ţintă la bărbatul ei şi, deodată, aproape

fără să-şi dea seama de vorbe, strigă:

— Şi dacă ţi-aş face şi eu la fel? Dacă s-ar dovedi că nevasta ta e tot ca a lui?

Nim. ic altceva decât un hfirhat

— Prostii! răspunse Alejandro şi începu să râdă. Vrei negreşit să condimentezi viaţa noastră cu sare luată din cărţi. Dacă urmăreşti să mă pui la încercare, făcându-mă gelos, greşeşti. Eu nu sunt dintre aceia. Să-mi vii mie cu asemenea poveşti! Mie? Distrează-te cât vrei cu neghiobul ăla de Bordaviella.

„Să fie oare adevărat că bărbatul acesta nu cunoaşte gelozia? se întreba Julia. Oare într-adevăr nu i-ar păsa dacă ar şti cum se ţine contele de mine? Să fie oare încredere în fidelitatea şi în dragostea mea? Să fie siguranţa puterii pe care o are asupră-mi? Să fie indiferenţă? Mă iubeşte sau nu mă iubeşte?" Şi Julia începea să-şi piardă firea. Stăpânul şi domnul ei îi supunea inima la mari cazne.

Biata femeie se încăpăţâna să stârnească gelozia bărbatului ei, ca o piatră de încercare a iubirii sale, dar nu izbutea.

— Vrei să mergi cu mine acasă la conte?

— De ce?

— La ceai!

— Ceai? Nu mă doare burta. Pe vremea mea, la noi nu bea nimeni apa asta murdară, decât dacă îl durea burta. Petrecere frumoasă! Şi consolează-l puţin pe bietul conte. Poate ai s-o vezi şi pe contesă cu ultimul ei prieten, cel de serviciu. Frumoasă societate! Dar, mă rog, îţi ia ochii!

Între timp, contele ducea mai departe asediul Juliei. Astfel, se prefăcea că suferă de necazurile sale casnice, spre a trezi compasiunea prietenei sale, iar prin compasiune s-o aducă la dragoste, la dragoste vinovată; totdeauna încerca să-i dea de înţeles că el ştia ceva din intimităţile căminului ei.

— Da, Julia, aşa e; casa mea e un infern şi dumneata faci bine că mă compătimeşti Ah, dacă ne-am fi cunoscut înainte! înainte de a mă fi înjugat la nefericirea mea! Şi dumneata…

— Şi eu la a mea, nu?

— Nu, nu; nu voiam să spun asta… nu!

— Dar atunci ce voiai să spui, domnule conte?

— Înainte de a te fi dăruit altui bărbat, soţului dumitale…

— Şi dumneata crezi că altfel m-aş fi dăruit dumitale?

— Oh, fără îndoială, fără îndoială…!

— Ce impertinenţi sunteţi dumneavoastră, bărbaţii!

— Impertinenţi?

— Da, impertinenţi. Dumneata te consideri irezistibil.

— Eu… nu!

— Atunci, cine?

— Îmi pemnţi să vorbesc, Julia?

— Spune ce vrei!

— Bine, atunci am să-ţi spun! Irezistibilul ar fi fost nu în mine, ci în dragostea mea! Da, dragostea mea!

— Dar asta-i o declaraţie în toată regula, domnule conte! Nu uita că sunt o femeie căsătorită, cinstită, îndrăgostită de bărbatul ei.

— Cât despre asta…

— Îţi permiţi să te îndoieşti? Îndrăgostită, da, aşa cum auzi, sincer îndrăgostită de bărbatul meu.

— Da, dar el?

— Adică? Ce înseamnă asta? Cine ţi-a spus că el nu mă iubeşte?

— Chiar dumneata!

— Eu? Când ţi-am spus eu dumitale că Alejandro nu mă iubeşte? Când?

— Mi-ai spus cu ochii, cu gesturile, cu atitudinea…

— Te pomeneşti că vrei să mă scoţi pe mine vinovată de declaraţiile dumitale!… Ştii ce, domnule conte, asta va fi ultima dată când te afli în casa mea!

— Pentru Dumnezeu, Julia!

— Ultima dată, am spus!

— Pentru Dumnezeu, lasă-mă să vin doar să te văd, în tăcere, să te contemplu, să-mi usuc, privindu-te, lacrimile pe care le plâng aici, în suflet.

— Ce drăguţ!

— L-ar ceea ce ţi-am spus, care a părut să te ofenseze atât de tare…

— A părut? Chiar m-ai ofensat!

— Pot eu oare să te ofensez?

— Domnule conte…!

— Ceea ce ţi-am spus şi te-a ofensat atât de tare a fost că, dacă ne-am fi cunoscut înainte de a mă fi dăruit eu soţiei mele şi dumneata soţului dumitale, te-aş fi iubit cu aceeaşi nebunie cu care te iubesc

astăzi… Lasă-mă să-mi dezgolesc inima! Te-aş fi iubit cu aceeaşi nebunie cu care te iubesc astăzi şi ţi-aş fi cucerit dragostea cu dragostea mea. Nu cu valoarea mea, nu; nici cu meritele mele, ci numai cu puterea tandreţii mele. Julia, eu nu fac parte dintre bărbaţii aceia care cred că stăpânesc şi cuceresc o femeie prin propriul lor merit, prin faptul că sunt ceea ce sunt; nu sunt dintre aceia care pretind să fie iubiţi fără să dea în schimb dragostea lor. În mânc, biet nobil scăpătat ce sunt, nu încape atât orgoliu.

Julia sorbea veninul încet, picătură cu picătură

— Pentru că există bărbaţi, spuse mai departe contele, incapabili să iubească; dar care pretind să fie iubiţi şi care cred că au dreptul necondiţionat la dragostea şi credinţa sărmanei femei supusă lor. Există unii care îşi iau o nevastă frumoasă şi vestită prin frumuseţea ei doar spre a se mândri cu ea, spre a o avea alături, ca pe o leoaică domesticită, şi să poată spune: „Leoaica mea; vedeţi cât îmi este de supusă?”. Dar asta înseamnă că bărbatul acela o şi iubeşte pe leoaica lui?

— Domnule conte… domnule conte, pătrunzi pe un teren…

Contele de Bordaviella se apropie şi mai mult de ea, făcând-o să simtă în urechea cea frumoasă, scoică trandafirie de carne ivită între bucle de păr castaniu strălucitor, gâdilătura răsuflărh sale întretăiate, şi îi susură:

— Dacă pătrund undeva, Julia, pătrund în conştiinţa ta.

Acel la făcu să se înroşească urechea vinovată.

Sânul Juliei unduia ca marea sub răbufnirea vântului.

— Da, Julia, pătrund în conştiinţa ta.

— Pentru Dumnezeu, lasă-mă, domnule conte, lasă-mă! Dacă ar intra el acuma…!

— Nu, n-are să vină. Nu-i pasă de tine. Ne lasă aşa, singuri, pentru că el nu te iubeşte! Nu te iubeşte, Julia, nu te iubeşte!

— Se poartă aşa fiindcă are încredere deplină în mine…

— În tine, nu! În el! Are deplină încredere în el, orbul! Crede că pe el, pentru că este el, el, Alejandro Gomez, el care şi-a făurit o avere… nu vreau să aflu cum… crede că pe el nu este posibil să-l înşele vreo femeie. Pe mine mă dispreţuieşte, ştiu…

— Da, pe dumneata te dispreţuieşte…

— Ştiam! Dar, la fel ca pe mine, te dispreţuieşte şi pe tine…

— Pentru Dumnezeu, domnule conte, pentru Dumnezeu, taci,

mă omori!

— Nu eu o să te omor, ci el, soţul tău, şi n-o să fii prima!

— Asta-i o infamie, domnule conte; o infa-mie! Soţul meu nu şi-a omorât nevasta! Şi acum pleacă; pleacă şi nu te mai întoarce!

— Plec; dar… am să mă întorc. Ai să mă chemi tu.

Şi contele plecă, lăsând-o cu sufletul rănit. „O fi având dreptate? se întreba ea. Să fie oare aşa? Mi-a spus ceea ce eu nu voiam să-mi mărturisesc mie însămi. Să fie adevărat că mă dispreţuieşte? Să fie adevărat că nu mă iubeşte?”

Relaţiile dintre Julia şi contele de Bordaviella deveniră hrană pentru clevetirile saloanelor din capitală. Alejandro sau nu aflase nimic, sau se făcea că nu aflase. Unui prieten care încercase să facă insinuări voalate îi reteză vorba: „Ştiu ce ai să-mi spui; dar lasă, astea nu sunt decât vorbe de-ale oamenilor. Mie? Să-mi vină mie cu asemenea poveşti? Femeile romantice trebuie lăsate să facă pe interesantele!”. Să fi fost un…? Să fi fost un laş?

Dar odată, la Cazinou, când cineva îşi permise să spună în faţa lui o glumă dubioasă, cu aluzie la încornoraţi, luă o sticlă şi-o aruncă în el, spărgându-i capul. leşi un scandal nemaipomenit.

— Mie? Să-mi vină mie cu glume din astea? spunea Alejandro cu glas şi ton mai reţinute. Ca şi cum n-aş înţelege aluziile… Ca şi cum n-aş şti prosthle care se vântură pe aici, printre neghiobi, în legătură cu capriciile romanţioase ale bietei mele neveste… Sunt gata să tai din rădăcină toate bârfelile astea…

— Dar nu aşa, don Alejandro, îndrăzni să-i obiecteze cineva.

— Dar cum? Spune-mi dumneata cum?

— Tăind din rădăcină cauza acestor bârfeli!

— Ah, da! Adică să-i interzic contelui să mai intre în casa mea?

— Ar fi cel mai bun lucru.

— Asta ar însemna să dau apă la moară clevetitorilor. Şi apoi, eu nu sunt un tiran. Dacă pe biata mea nevastă o distrează contele acela, care este un dobitoc desăvârşit, dar îţi jur că este un dobitoc inofensiv, căruia i s-a năzărit de cuceriri… dacă pe biata mea nevastă o distrează fantoşa asta, s-o opresc să se mai distreze, doar pentru vorbele aruncate de nişte dobitoci? Asta ar mai lipsi…! Să-mi vină mie cu din astea? Mie? Dumneavoastră nu mă cunoaşteţi!

— Bine, don Alejandro, dar aparenţele…

— Eu nu trăiesc din aparenţe, ci din realităţi!

A doua zi, acasă la don Alejandro se prezentară doi domni, foarte gravi, să-i ceară satisfacţie în numele ofensatului.

— Spuneţi-i, le răspunse el, să-mi trimită nota medicului sau chirurgului care îl îngrijeşte şi am să plătesc, aşa cum am să plătesc daunele şi prejudiciile care ar putea surveni…

— Bine, dar… don Alejandro…

— Dar ce doriţi dumneavoastră?

— Noi, nimic! Ofensatul pretinde o repa-raţie… o satisfacţie… o explicaţie onorabilă…

— Nu vă înţeleg sau nu vreau să vă înţeleg.

— Iar dacă nu, un duel!

— Foarte bine! Când doreşte. Spuneţi-i că, atunci când vrea, sunt gata. Dar pentru asta nu era nevoie să vă deranjaţi dumneavoastră. Nu-i nevoie de martori. Spuneţi-i că atunci când se vindecă la cap, vreau să spun, de rana făcută cu sticla… să mă anunţe şi o să mergem unde vrea el, o să ne închidem undeva şi o să ne luptăm cu pumnii şi picioarele. Nu admit alte arme. Şi-o să vadă el cine este Alejandro Gomez.

— Don Alejandro, dar dumneavoastră vă bateţi joc de noi! exclamă unul dintre martori.

— Nicidecum! Dumneavoastră aparţineţi unei lumi, iar eu unei altfel de lumi. Dumneavoastră descindeţi din părinţi iluştri, din familii cu obârşii străvechi… Eu, s-ar putea spune că n-am avut părinţi şi că n-am altă familie decât cea pe care mi-am făcut-o singur. Eu descind din nimic şi nu vreau să aud de tertipurile astea din Codul onoarei. Acuma ştiţi despre ce-i vorba!

Martorh se ridicară, iar unul dintre ei, luându-şi un aer foarte solemn, exclamă pe un ton oarecum ridicat, dar nu fără respect – la urma urmei era vorba de un milionar atotputernic şi de un om cu originea învăluită în mister:

— Atunci, señor Alejandro Gomez, permi-teţi-mi să vă spun…

— Spuneţi tot ce doriţi; dar să vă măsuraţi cuvintele, pentru că am aici, la îndemână, altă sticlă.

— Atunci, şi martorul ridică şi mai mult glasul, señor Alejandro Gómez, dumneavoastră nu sunteţi un cavaler!

— Sigur că nu sunt, domnule, sigur că nu sunt! Eu, cavaler? De când? De unde? Am fost crescut să vând lapte de măgăriţă şi nu să fiu cavaler. Şi nu mergeam nici măcar călare pe măgar atunci când mă

duceam să-i duc merinde ăluia de se spunea că-i taică-meu, ci pe jos, pe jos, şi ce mai umblam! Sigur că nu sunt cavaler! Cavalerie! îmi veniţi mie cu cavalerii! Haida de!…

— Să mergem, da! spuse unul dintre martori celuilalt, aici nu mai avem nimic de făcut. Cât despre dumneavoastră, señor don Alejandro, veţi avea de suferit consecinţele purtării dumneavoastră incalificabile.

— Am înţeles şi aştept. l-ar în privinţa acelui… acelui cavaler cu mâncărime la limbă, căruia i-am spart capul, vă repet, să-mi trimită nota medicului şi să fie atent de aici înainte la ce spune. l-ar dumneavoastră, dacă vreodată – orice se poate întâmpla – veţi avea nevoie de un descalificat, de un milionar necioplit, lipsit de simţul onoarei cavalereşti, puteţi apela la mine şi am să vă servesc, aşa cum am servit şi pe alţi cavaleri.

— Asta nu se mai poate tolera, să mergem! exclamă unul dintre martori. Şi plecară.

În noaptea aceea, Alejandro, după ce îi relată soţiei sale întâmplarea cu sticla aruncată în capul omului, începu să-i povestească, făcând mare haz, întrevederea cu martorii. Ea îl asculta îngrozită.

— Cavaler eu? Cavaler? exclamă el. Eu? Alejandro Gomez? Niciodată! Eu nu sunt decât un bărbat, dar nimic mai puţin decât un bărbat şi jumătate!

— Şi eu? întrebă ea, aşa, într-o doară.

— Tu? o femeie şi jumătate! Şi încă o femeie care citeşte romane! l-ar el, bucăţica aia de conte, cel cu şahul, e un nimeni, nimic mai mult decât un nimeni! De ce te-aş opri să te distrezi cu el, cum te-ai distra cu un căţel de casă? Ce, dacă ai să-ţi cumperi un căţeluş din aceia flocoşi sau o pisicuţă de Angora sau o maimuţică şi ai să-i mângâi, ba chiar ai să-i pupi, înseamnă că iau căţeluşul sau pisicuţa sau maimuţica şi să-i arunc de pe balcon în stradă? Asta ar fi bună! mai ales că ar putea să cadă în capul unui trecător. La fel şi cu bucăţica aia de conte, alt căţel sau mâţă sau maimuţă. Distrează-te cu el cât poftеşti!

— Alejandro, dar cei care spun aşa au dreptate; trebuie să-i interzici acelui bărbat să mai intre în casă…

— Bărbat?

— Mă rog! Trebuie să-i interzici contelui de Bordaviella să mai intre în casă.

— Interzice-i tu! Şi dacă nu-i interzici, înseamnă că n-a reuşit să câştige nimic din inima ta. Pentru că dacă ar fi început să te intereseze, până acum l-ai fi gonit, ca să te aperi de primejdie.

— Şi dacă totuşi m-ar interesa?

— Haide, haide…! l-ar începi! l-ar vrei să mă faci gelos? Pe mine? Când ai să te convingi oare, femeie, că eu nu sunt ca toţi ceilalţi?

Cu cât trecea timpul, cu atât Julia îl înţelegea mai puţin pe bărbatul ei; dar fiecare nouă zi o găsea mai subjugată de el, fremătând tot mai tare de dorinţa să afle dacă el o iubeşte sau nu. l-ar Alejandro, deşi sigur de fidelitatea soţiei sale sau, mai precis, de gândul lui, Alejandro – nimic altceva decât un bărbat întreg! – nevasta nu putea să-i greşească – nevasta lui! – îşi spunea: „Bietei mele neveste i-a tulburat mintea viaţa din capitală, precum şi cititul romanelor". Atunci se hotărî s-o ducă la ţară. Şi plecară la una dintre moşiile lui.

— Au să-ţi facă foarte bine câteva zile la ţară, spuse el. Asta potoleşte nervii. Bineînţeles, dacă te plictiseşti, fără muţunachele tău, flecuşteţul de conte, poţi să-l inviţi să vină cu noi. Tu ştii că nu-s gelos şi că sunt sigur de nevasta mea.

Acolo, la ţară, frământarea sărmanei Julia ajunse la culme. Se plictisea din plin. Soţul ei n-o lăsa să citească.

— De-aia te-am adus aici, ca să te îndepărtez de cărţi şi să-ţi curmi neurastenia, înainte de a lua o întorsătură mai rea.

— Eu, neurastenică?

— Sigur că da! Totul la tine de-aici porneşte. l-ar vina o poartă cărţile.

— Atunci n-am să mai citesc niciodată!

— Nu, nu-ţi cer atâta… Nu-ţi pretind nimic. Sunt eu oare un tiran? Ţi-am pretins vreodată ceva?

— Nu. Nici măcar nu-mi pretinzi să te iubesc!

— Firește, asta nu se poate pretinde! Şi-apoi, deoarece ştiu că mă iubeşti şi că nu poţi iubi pe altul… o dată ce m-ai cunoscut pe mine şi ai aflat prin mine ce înseamnă un bărbat, nu mai poţi iubi pe altul, chiar dacă ţi-ai pune-o în gând. Te asigur eu… Dar să nu mai vorbim ca în romane. Ţi-am mai spus că nu-mi plac farafastâcurile. Astea sunt nerozii bune de discutat la ceai, cu conţii leşinaţi.

Frământarea bietei femei crescu atunci când descoperi că bărbatul ei se destrăbăla cu o servitoare grosolană şi deloc atrăgătoare. Într-o seară, după cină, fiind ei doi singuri, Julia începu

deodată:

— Alejandro, să nu crezi că n-am băgat de seamă legătura ta cu Simona aia.

— Nici nu m-am prea ferit. Dar asta nu are importanţă! Numai cozonac strică la stonaac.

— Ce vrei să spui?

— Că eşti prea frumoasă ca să fii de toate zilele.

Femeia începu să tremure. Era prima dată că bărbatul ei îi spunea aşa, cu gura plină:

frumoasă. Dar, o iubea cu adevărat?

— Şi tocmai cu zdrenţăroasa aia!… îngăimă Julia, ca să spună ceva.

— Tocmai fiindcă-i zdrenţăroasă, Chiar asta îmi place, că-i neîngrijită. Nu uita că eu aproape am crescut în bălegar şi că am ceva care, după vorba unui prieten, se numeşte voluptatea jegului. După această gustare rustică, am să-ţi preţuiesc mai bine frumuseţea, eleganţa şi rafinamentul.

— Nu ştiu ce faci, mă adulezi sau mă insulţi?

— Ei lasă, lasă. Asta-i neurastenie! Şi eu care te credeam pe calea vindecării!…

— Precum înţeleg, voi, bărbaţii, aveţi dreptul să faceţi orice vi se năzare, să ne înşelaţi chiar.

— Cine te-a înşelat?

— Tu.

— Asta numeşti tu înşelat? Ţţ, ţţ! Cărţile, cărţile astea! Pentru mine, Simona nu valorează nici cât o ceapă degerată, nici…

— Sigur! Ea este pentru tine ca o căţeluşă sau o pisicuţă sau o maimuţă!

— O maimuţă, exact; nimic mai mult decât o maimuţă. Chiar seamănă cu o maimuţă cum nu se poate mai bine. Vorba ta: o maimuţă. Şi ce, din cauza asta am încetat vreo clipă să mai fiu soţul tău?

— Vrei să spui că eu nu am încetat, din cauza asta, să mai fiu soţia ta!

— Observ, Julia, că începi să capeţi grai…

— Sigur, m-am molipsit!

— Dar de la mine, presupun; nu de la muţu-nache?

— Sigur că de la tine!

— Atunci e bine; nu cred să devii geloasă din cauza acestui

incident rustic… Geloasă, tu? Tu? Nevasta mea? Şi încă pe maimuţa aia? În ceea ce o priveşte pe ea, îi fac zestre, că atât aşteaptă!

— Sigur, când ai bani…

— L-ar cu zestrea asta se mărită la iuţeală şi-i aduce bărbatului, odată cu zestrea, şi un copil. Şi dacă pruncul iese pe măsura lui taică-său, care nu-i nimic altceva decât un bărbat şi jumătate, înseamnă că logodnicul câştigă de două ori.

— Taci, taci, taci!

Biata Julia izbucni în plâns.

— Şi eu care credeam că viaţa la ţară te-a vindecat de neurastenie, conchise Alejandro. Ai grijă să nu te îmbolnăveşti mai rău!

După două zile se întoarseră la oraş.

Şi Julia reveni la frământările ei, iar contele de Bordaviella la vizitele lui, deşi cu mai multă precauţie-şi Julia începu, din exasperare, nu numai să-şi plece urechea la insinuările veninoase ale prietenului, dar mai ales să etaleze ostentativ această prietenie în faţa bărbatului ei, care uneori spunea doar atât:

„Va trebui să ne întoarcem la ţară şi să te supui unui tratament".

Într-o zi, în culmea exasperării, Julia izbucni:

— Tu nu eşti bărbat, Alejandro, nu, nu eşti bărbat!

— Cine? Eu? Şi de ce?

— Nu, nu eşti bărbat, nu eşti!

— Fă-mă să înţeleg!

— Acum ştiu că nu mă iubeşti; că nu-ţi pasă de mine; că nu sunt pentru tine nici măcar mama fiului tău; că nu te-ai însurat cu mine decât din vanitate, din îngâmfare, din exhibiţionism, ca să te înfumurezi cu frumuseţea mea, din…

— Bine, destul; astea-s vorbe din romane! De ce spui că nu sunt bărbat?

— Acum ştiu că nu mă iubeşti.

— Ţi-am mai spus de o sută de ori că poveştile astea cu a iubi sau a 1111 iubi, cu dragoste şi cu toate tertipurile celelalte sunt subiect de conversaţie la ceaiurile dansante sau la sindrofiile boiereşti.

— Acuma ştiu că nu mă iubeşti…

— Bine, şi altceva?…

— Dacă tu consimţi ca acest conte, muţu-nache, cum îi spui, să intre aici la orice oră…

— Tu consimţi!

— Cum să nu consimt, dacă este amantul meu! Acum ai auzit, amantul meu. Muţuna-chele este amantul meu!

Alejandro rămase impasibil, privindu-şi soţia. Şi ea, care se aştepta la o izbucnire din partea lui, se înfierbântă mai tare şi începu să strige:

— Şi cum? Nu mă omori, ca pe cealaltă?

— Nu-i adevărat nici că am omorât-o pe cealaltă, nici că muţunachele este amantul tău. Minţi ca să mă provoci. Vrei să mă transformi într-un Othello. Dar casa mea nu-i teatru. Şi dacă ai să continui aşa, ai să sfârşeşti prin a înnebuni şi va trebui să te închidem.

— Nebună? Nebună, eu?

— Nebună de-a binelea! Să ajungă până la a crede că are un amant! Adică până la a vrea să mă facă pe mine să cred! Ca şi cum nevasta mea ar putea să mă înşele vreodată! Pe mine! Alejandro Gomez nu e un muţunache: nu-i nimic mai puţin decât un bărbat şi jumătate! Şi nu, n-ai să obţii de la mine ceea ce urmăreşti, n-am să-ţi mângâi auzul cu vorbe ca din romane sau ca de la ceaiuri dansante şi sindrofii boiereşti. Casa mea nu-i teatru!

— Laşule! laşule! laşule! izbucni Julia, scoasă din sărite; laşule!

— E cazul să iau măsuri, spuse bărbatul.

Şi plecă.

Două zile după scena petrecută între ei, timp în care o ţinuse închisă pe nevastă-sa, Alejandro o chemă în birou la el. Sărmana Julia veni, doborâtă. În birou o aşteptau, împreună cu bărbatul ei, contele de Bordaviella şi doi străini.

— Uite, Julia, începu cu un calm înfricoşător soţul ei. Domnii aceştia sunt medici alienişti, care, la rugămintea mea, au venit să te con-sulte, ca să putem începe un tratament. Tu ai o boală la cap şi cred că în momentele tale de luciditate îţi dai seama de asta.

— Dar tu ce cauţi aici, Juan? îl întrebă Julia pe conte, fără să-l bage în seamă pe soţul ei.

— Vedeţi? spuse acesta adresându-se medicilor. Persistă în halucinaţiile ei; se încăpăţînează să spună că domnul aici de faţă este…

— Da, este amantul meu! îl întrerupse ea. Şi dacă nu crezi, să spună el! Contele privea în podea.

— Acum vedeţi, domnule conte, cum persistă în nebunia ei, se adresă Alejandro lui de Bordaviella, căci doar dumneavoastră nu aţi avut, nu aţi putut avea astfel de relaţii cu soţia mea…

— Bineînţeles că nu! exclamă contele.

— Vedeţi! adăugă Alejandro, întorcându-se către medici.

— Cum, Juan, muţunachele meu, strigă Julia, îndrăzneşti să negi că am fost amanta ta?

Contele tremura sub privirea rece a lui Alejandro.

— Stăpâniţi-vă, doamnă, şi reveniţi-vă! bâigui el. Dumneavoastră ştiţi că nu-i nimic adevărat în tot ce spuneţi. Ştiţi că, dacă am frecventat această casă, am venit aici ca prieten al ei, atât al soţului dumneavoastră, cât şi al dumneavoastră personal, doamnă, şi că eu, un conte de Bordaviella, n-aş insulta niciodată astfel pe un prieten ca…

— Ca mine? îl întrerupse Alejandro. Să mă insulţi pe mine? Pe mine? Pe Alejandro Gomez? Niciun conte nu mă poate insulta şi nici soţia mea nu mă poate înşela. Domnilor, acum vedeţi că sărmana este nebună…

Nimic. e altceva decât un bărbat 129

— Şi tu, Juan? Şi tu, muţunache? strigă Julia. Eşti un laş! Un laş! Un laş! Soţul meu te-a ameninţat şi tu de frică, de frică, laş ce eşti, laş, laş, nu ai curajul să mărturiseşti adevărul, ci te pretezi la această farsă infamă prin care sunt declarată nebună! Laşule! laşule! mişelule! Şi tu eşti la fel ca şi soţul meu…

— Vedeţi, domnilor? se adresă Alejandro medicilor.

Biata Julia suferi un şoc şi rămase ca destrămată.

— Bine! Şi acuma, domnul meu, reluă Alejandro întorcându-se spre conte, să mergem şi să-i lăsăm pe aceşti doi domni singuri cu biata mea soţie ca să stabilească diagnosticul.

Contele îl urmă. Afară, Alejandro îi vorbi astfel:

— Aşadar ştiţi, domnule conte: sau se stabileşte că nevastă-mea e nebună, sau vă zbor creierii la amândoi. Aveţi de ales.

— Ceea ce trebuie să fac este să-mi plătesc datoriile, ca astfel să lichidez orice socoteală cu dumneavoastră.

— Nu; altceva trebuie să faceţi: să vă ţineţi gura! Prin urmare, rămâne stabilit că nevastă-mea e nebună de-a binelea şi că dumneavoastră sunteţi un mare nerod. Şi atenţie la ăsta! încheie Alejandro, arătând contelui pistolul.

Puţin după aceea, ieşind din biroul gazdei, medicii vorbeau astfel între ei:

— E o tragedie îngrozitoare. Ce facem?

— Ce putem face decât s-o declarăm nebună? Altfel omul ăsta o omoară şi-l omoară şi pe nefericitul de conte.

— Dar conştiinţa profesională?

— În cazul de faţă, conştiinţa ne obligă să evităm o crimă şi mai mare.

— N-ar fi mai bine să-l declarăm nebun pe el, pe don Alejandro?

— Nu, el nu e nebun: cu el e altceva.

— Nimic altceva decât un bărbat şi jumătate! cum spune el.

— Sărmana femeie! Ţi se rupe inima s-o asculţi! Mă tem să nu înnebunească de-a binelea.

— Declarând-o nebună, poate c-o salvăm. Măcar pleacă din casa asta.

Şi, într-adevăr, o declarară nebună. Astfel, soţul ei o închise într-un ospiciu.

O noapte de nepătruns, tenebroasă şi rece, fără stele, se abătu peste sufletul sărmanei Julia, când se văzu închisă la ospiciu. Singura alinare pe care i-o lăsaseră era că-i aduceau aproape zilnic băieţelul, să-l vadă. îl lua în braţe şi îi scălda feţişoara în lacrimi. Bietul copilaş plângea şi el, fără să ştie de ce.

— Vai, copilaşul meu, copilaşul meu! îi spunea, dacă aş putea să scot din tine tot sângele tatălui tău!... Pentru că este tatăl tău!

Când rămânea singură, simţindu-se în pragul nebuniei, nefericita femeie îşi spunea:

„Oare aici, n-am să înnebunesc cu adevărat, n-am să ajung până la a crede că legătura mea cu contele acela infam n-a fost decât un vis, o halucinaţie? Laşul, da, laşul, ticălosul. Să mă lase în părăsire! Să le îngăduie să mă închidă aici! Un prăpădit de muţunache, da, un muţu-nache! Avea dreptate Alejandro! Şi el, de ce nu ne-a omorât? Ah, nu! Asta-i răzbunarea cea mai îngrozitoare! Să omoare un netrebnic? Nu, să-l umilească, să-l oblige să mintă şi să mă lase în părăsire! Cum mai tremura în faţa bărbatului meu, da, tremura! Da, pentru că Alejandro este un bărbat! De ce nu m-a omorât? Othello m-ar fi omorât! Dar Alejandro nu este un Othello, nu este atât de sălbatic. Othello era un maur nestăpânit, da, dar nu prea inteligent. În schimb, Alejandro are o inteligenţă puternică pusă în serviciul infernalei sale trufii de plebeu. Nu, bărbatul acesta n-a avut nevoie s-o omoare pe prima lui nevastă; doar a făcut-o să moară. A murit de frică în faţa lui. l-ar cu mine ce vrea?”

Şi acolo, la ospiciu, inima şi mintea îi erau din nou sfâşiate de chinuitoarea dilemă: „Mă iubeşte sau nu mă iubeşte?”. Ca îndată să-şi spună: „Eu, da îl iubesc”, îl iubesc orbeşte!”

Atunci, de teamă să nu înnebunească de-a binelea, se prefăcu vindecată de boala de care nu suferise declarând că legătura ei cu de Bordaviella fusese o halucinaţie. Şi îl vestiră pe soţul ei.

Într-o zi o chemară pe Julia la vorbitor, unde o aştepta el. Intră şi i se aruncă la picioare, zguduită de plâns.

— Iartă-mă, Alejandro, iartă-mă!

— Ridică-te, femeie! şi o ridică.

— Iartă-mă!

— Să te iert? Dar ce să-ţi iert? Şi mi se spusese că te-ai vindecat… că ai scăpat de halucinaţii…

Julia văzu privirea rece şi pătrunzătoare a soţului ei şi o cuprinse spaima. Spaima – şi o dragoste nebună. Era o iubire oarbă, contopită cu o spaimă nu mai puţin oarbă.

— Da, ai dreptate, Alejandro, ai dreptate; am fost nebună, nebună rău! Am născocit toate poveştile acelea numai ca să te fac gelos, pentru nimic altceva decât ca să te fac gelos. Totul a fost o minciună. Cum era să te înşel eu pe tine? Eu? Pe tine? Pe tine? Acum, mă crezi?

— Julia, vorbi cu glas de gheaţă bărbatul, odată m-ai întrebat dacă-i adevărat sau nu că am omorât-o pe prima soţie, iar eu, drept răspuns, te-am întrebat dacă poţi să crezi aşa ceva. Şi ce mi-ai răspuns?

— Că nu cred, că nu pot să cred

— Iar acum îţi spun că n-am crezut niciodată, n-am putut crede că tu te-ai dăruit unui muţunache. Ai înţeles?

Julia tremura, simţindu-se în pragul nebuniei; a nebuniei pricinuite de spaimă şi de dragoste, contopite.

— Şi acum, întrebă nefericita femeie, îmbrăţişându-şi bărbatul şi şoptindu-i la ureche, acuma, Alejandro, spune-mi, mă iubeşti?

Atunci, biata de ea, văzu pentru prima oară la Alejandro ceva ce niciodată mai înainte nu s-ar fi gândit să vadă; descoperi străfundurile unui suflet înspăimântător şi de nepătruns, pe care Alejandro, bărbatul cu destin fabulos le păstra zăvorâte cu străşnicie. Fu ca şi cum lumina unui fulger vestitor al furtunii ar fi înseninat pentru o clipă apele negre, tenebroase ale acelui suflet, făcându-le să strălucească.

Şi iată că văzu cum în ochii reci şi tăioşi ca briciul ai bărbatului

se iviră două lacrimi. Şi el izbucni:

— Cum să nu te iubesc, dragostea mea, cum să nu te iubesc? Te iubesc din tot sufletul şi cu tot sângele şi cu toată fiinţa mea; mai mult decât pe mine însumi! La început, când ne-am căsătorit, nu te iubeam. Dar acum, acum, da! Te iubesc orbeşte, nebuneşte. Sunt al tău mai mult decât eşti tu a mea!

Şi sărutând-o cu furie fără frâu, febril, aprins, ca nebun, îngăima: „Julia, Juua! Zeiţa mea! Viaţa mea!"

Şi ea, contemplând sufletul dezgolit al bărbatului ei, simţi că o cuprinde nebunia.

— Acum aş vrea să mor, Alejandro, îi şopti la ureche, apoi îşi lăsă capul pe umărul lui.

La cuvintele acestea, el păru că se trezeşte şi îşi revine în simţiri, ca dintr-un vis; şi, sorbindu-şi parcă lacrimile, două, cu ochii din nou reci şi tăioşi, vorbi:

— Nu s-a întâmplat nimic, aşa-i Julia? Acuma te-ai dumirit; numai că eu nu am spus ceea ce am spus… Uită tot!

— Să uit?

— Sau, fie, păstrează totul pentru tine, dar ca şi cum n-ai fi auzit.

— Am să tac…

— Să taci faţă de tine însăţi!

— Am să tac; numai…

— Ajunge!

— Dar, pentru Dumnezeu, Alejandro, ascultă-mă o clipă, măcar o clipă… Mă iubeşti pentru mine, pentru mine, chiar de aş fi a altuia sau mă iubeşti pentru că sunt ceva al tău?

— Ţi-am mai spus că trebuie să uiţi vorbele mele. Şi nu mai stărui, pentru că dacă stărui, te las aici. Am venit să te iau, numai că trebuie să ieşi vindecată.

— Chiar sunt vindecată! afirmă ea cu hotărâre.

Şi Alejandro îşi luă nevasta acasă.

Câteva zile după întoarcerea Juliei de la ospiciu, contele de Bordaviella primea din partea lui Alejandro o scrisoare, cuprinzând nu o invitaţie, ci un ordin de a pofti la masă.

„Cum probabil aţi aflat, domnule conte, se spunea în scrisoare, soţia mea a ieşit din ospiciu complet vindecată; şi cum pe vremea când delira sărmana v-a ofensat grav, deşi fără intenţie, învinuindu-vă de infamii, de care dumneavoastră, cavaler perfect, sunteţi cu totul

incapabil, vă roagă, prin mijlocirea mea, să poftiţi poimâine, joi, la masă, pentru ca astfel să primiţi satisfacţiile datorate neapărat unui cavaler ca dumneavoastră. Deci soţia mea vă roagă, iar eu vă ordon. Pentru că dacă nu veţi veni în ziua fixată, ca să primiţi satisfacţii şi explicaţii, veţi avea de suferit consecinţele corespunzătoare. Şi ştiţi de ce este în stare al dumneavoastră

Alejandro Gomez".

Contele de Bordaviella sosi la întâlnire palid, tremurător şi desfigurat. Masa decurse întovărăşită de o conversaţie sinistră. Se vorbi – în faţa servitorilor – despre cele mai mari frivolităţi, strecurate printre glumele cele mai grele şi mai feroce ale lui Alejandro. Julia îl secunda. După desert, Alejandro se adresă servitorului:

— Adu ceaiul!

— Ceai? îi scăpă contelui.

— Da, domnule conte, răspunse stăpânul casei. Şi nu pentru că m-ar durea burta, nu, ci pentru a fi mai în ton. Ceaiul se potriveşte de minune cu satisfacţiile care se dau între cavaleri. Şi se întoarse către servitor: Du-te!

Rămaseră ei trei, singuri. Contele tremura. Nu îndrăznea să guste din ceai.

— Toarnă-mi mie întâi, Julia, vorbi soţul. Am să beau eu întâi, ca să vedeţi, domnule conte, că în casa mea se poate bea ceai cu toată încrederea.

— Dar eu…

— Nu, domnule conte; deşi eu nu sunt cavaler, nici pe departe, nu am ajuns încă până acolo. Şi acum, soţia mea vrea să vă dea câteva explicaţii.

Alejandro o privi pe Julia, iar ea începu să vorbească fără pripă, cu o voce ca de pe altă lume. Era nemaivăzut de frumoasă. Ochii îi scânteiau cu străluciri de fulger. Cuvintele ei curgeau reci şi molcome, dar se ghicea focul distrugător care ardea dincolo de ele.

— Având în vedere grava ofensă pe care v-am adus-o, domnule conte, începu Julia, am vrut ca soţul meu să vă cheme, ca să vă dau satisfacţie.

— Mie, Julia?

— Nu-mi spuneţi Julia! Da, dumneavoastră. Când eram nebună, nebună de dragoste după soţul meu şi am vrut să mă asigur cu orice preţ de iubirea lui, v-am folosit ca unealtă pentru a-i stârni gelozia şi,

în nebunia mea, am ajuns să vă acuz că m-aţi sedus. Totul n-a fost decât o înşelătorie din partea mea şi ar fi fost şi o infamie dacă nu m-aş fi aflat în starea în care eram, adică nebună. Nu-i aşa, domnule conte?

— Da, aşa este, doña Julia…

— Doamnă Gomez, îl corectă Alejandro.

— Iertaţi-ne ceea ce vă atribuiam atunci când soţul meu şi cu mine vă numeam muţunache!

— Să vă iert?

— Ceea ce v-am atribuit pe urmă a fost un gest mârşav, nedemn de un cavaler ca dumneavoastră.

— Foarte bine, adaugă Alejandro, foarte bine! Gest mârşav şi infam, nedemn de un cavaler; foarte bine!

— Şi cu toate că, după cum repet, se cuvine şi trebuie să fiu scuzată, având în vedere starea mea de atunci, totuşi doresc să vă cer iertare. Mă iertaţi?

— Da, da; vă iert totul; vă iert amândurora! gâfâi contele, mai mult mort decât viu şi dornic să scape cât mai repede din casa aceea.

— Amândurora! îl întrerupse AIejandro. Mie nu aveţi ce să-mi iertaţi.

— E adevărat, e adevărat!

— Haide, calmaţi-vă, continuă soţul, vă văd agitat. Mai luaţi o ceaşcă de ceai. Hai, Julia, toarnă-i altă ceaşcă domnului conte. Doriţi şi floare de tei?

— Nu… nu…

— Bine, atunci, deoarece soţia mea v-a spus ceea avea să vă spună, mie însumi nu-mi rămâne decât să vă rog să ne onoraţi în continuare casa cu vizitele dumneavoastră. După cele petrecute, cred că vă daţi seama, o rupere a relaţiilor dintre noi ar părea foarte ciudată. Şi acuma, când soţia mea este, datorită mie, pe deplin vindecată, nu vă ameninţă nimic în vizitele dumneavoastră. Şi ca o dovadă a încrederii pe care o am în deplina vindecare a nevestei mele, vă las pe amândoi singuri pentru eventualitatea că ar putea să vă spună ceea ce nu îndrăzneşte să spună în faţa mea sau ceea ce, din delicateţe, n-ar trebui să aud.

Şi Alejandro ieşi, lăsându-i pe amândoi faţă în faţă, unul mai surprins decât altul de asemenea purtare. „Ce bărbat", gândea contele;

Iar Julia: „Este într-adevăr un bărbat!"

Urmă o tăcere apăsătoare. Julia şi contele nu îndrăzneau să se

privească. De Bordaviella privea spre uşa pe unde ar fi putut să apară stăpânul casei.

— Nu, îi spuse Julia, nu vă mai uitaţi: nu-l cunoaşteţi pe bărbatul meu, pe Alejandro. Nu stă în spatele uşii să tragă cu urechea la ce vorbim.

— Mai poţi să ştii…! Ar fi în stare să aducă şi martori!

— De ce vorbiţi aşa, domnule conte?

— Oare pot să uit ziua în care i-a adus pe cei doi medici şi a avut loc scena oribilă în care m-a umilit cum nu se poate mai mult şi a comis infamia de a face să fiţi declarată nebună?

— Dar aşa şi era, fiindcă dacă atunci n-aş fi fost nebună, n-aş fi spus ceea ce am spus, că dumneavoastră eraţi amantul meu…"

— Dar…

— Dar ce, domnule conte?

— Oare urmăriţi amândoi să mă declaraţi pe mine nebun sau vreţi să înnebunesc? Oare o să negaţi, Julia…?

— Doña Julia sau doamnă Gomez!

— Oare o să negaţi, doamnă Gómez că, indiferent din ce motiv, aţi sfârşit nu numai prin a-mi accepta curtea… nu, curtea nu; ci dragostea mea…?

— Domnule conte…!

— Că aţi sfârşit nu numai acceptând-o, ci chiar provocând-o şi că toate acestea au dus la…

— V-am mai spus, domnule conte, că atunci eram nebună şi nu mai este nevoie să repet.

— O să negaţi că devenisem amantul dumneavoastră?

— Vă repet, eram nebună.

— Nu-mi mai pot îngădui să rămân o clipă mai mult în casa asta. Adio!

Contele întinse mâna Juliei, cu teama ca ea să n-o refuze. Dar ea îi luă mâna şi-i spuse:

— Aşadar, aţi auzit cuvintele bărbatului meu. Puteţi veni aici când doriţi, domnule conte, şi acuma că sunt, mulţumesc lui Dumnezeu şi lui Alejandro, pe deplin vindecată, ar părea foarte ciudată o întrerupere a vizitelor dumneavoastră.

— Dar, Julia…

— Cum? începeţi din nou să bateţi câmpii? Nu v-am spus că atunci eram nebună?

— Eu am s-ajung nebun – din cauza soţului dumneavoastră şi a dumneavoastră…

— Dumneavoastră s-ajungeţi nebun? Dumneavoastră? Nu mi se pare că ar fi atât de uşor…

— Sigur! Muţunache!

Julia izbucni în râs. l-ar contele, încurcat şi stânjenit, plecă din casa aceea, hotărât să nu-i mai calce niciodată pragul.

Toate aceste frământări ale spiritului ei frânseră viaţa sărmanei Julia, care căzu greu bolnavă, bolnavă la minte. Acuma da, părea într-adevăr să fie în pragul nebuniei. Adeseori cădea în delir şi atunci îl striga pe bărbatul ei, cu cele mai arzătoare şi mai pasionate cuvinte. l-ar el se dăruia avânturilor dureroase ale femeii sale, încercând s-o potolească. „Al tău, al tău, al tău, numai al tău şi nimic altceva decât al tău!", îi spunea la ureche, în timp ce ea, cuprinzându-i grumazul, îl strângea aproape să-l sugrume.

O duse la moşie să vadă dacă viaţa la ţară ar putea-o vindeca. Dar boala o ucidea încetul cu încetul. Ceva îngrozitor se strecurase în adâncurile trupului ei.

Când Alejandro, bărbatul cu destin fabulos, văzu că moartea avea să-i smulgă femeia, fu cuprins de o mânie rece şi îndârjită. îi chemă pe cei mai buni medici: „Totul este în zadar", spuneau ei.

— Salvaţi-mi-o! stăruia el.

— Imposibil, don Alejandro, imposibil!

— Salvaţi-mi-o, cu orice preţ! Toată averea mea, toate milioanele mele pentru ea, pentru viaţa ei!

— Imposibil, don Alejandro, imposibil!

— Viaţa mea, viaţa mea pentru a ei! Nu ştiţi cum se face o transfuzie de sânge? Luaţi-mi tot sângele şi daţi-i-l ei. Haide, luaţi-mi-l!

— Imposibil, don AIejandro, imposibil!

— Cum, imposibil? Sângele meu, tot sângele meu pentru ea!

— Numai Dumnezeu poate s-o salveze!

— Dumnezeu? Unde este Dumnezeu? Niciodată nu m-am gândit la El!

Pe urmă o întreba pe Julia, femeia lui, nespus de palidă, dar în fiecare zi mai frumoasă, cu frumuseţea morţii iminente:

— Unde e Dumnezeu, Julia?

I-ar ea îi arăta, ridicând privirea în sus;

atunci ochii ei mari deveneau aproape albi şi ea îi spunea cu

firicelul de glas care-i mai rămăsese:

— Acolo e!

Alejandro privea crucifixul de la căpătâiul patului în care zăcea nevasta lui, îl lua şi, strângându-l în pumni, îi vorbea:

— Salvează-mi-o, salvează-mi-o şi cere-mi totul, totul, totul; averea mea toată, sângele meu tot şi totul… pe mine, tot!

Julia zâmbea. Dezlănţuirea aceea oarbă a bărbatului ei îi umplea sufletul de o lumină nespus de dulce. De fapt, ce fericită era! Şi cândva se îndoise de iubirea acestui bărbat!

Viaţa sărmanei femei se irosea picătură cu picătură. Acum era marmoreană şi rece. Atunci bărbatul ei se lipi de ea strângând-o tare în braţe, vrând parcă să-i dea toată căldura lui, căldura pe care ea o pierdea, nefericita. Voia să-i dea şi răsuflarea lui. Era ca un nebun. l-ar ea zâmbea.

— Mor, Alejandro, mor.

— Nu vei muri, îi spunea el, nu poţi să mori!

— Oare crezi că nevasta ta nu poate să moară?

— Nu; nevasta mea nu poate să moară! Înaintea ei am să mor eu. Hai, să vină moartea, să vină! la mine. Să vină la mine moartea! Să vină!

— Ah, Alejandro, toate suferinţele mele sunt acum răscumpărate…! Şi eu care m-am îndoit de dragostea ta!

— Dar nici nu te iubeam, nu! Povestea asta cu dragostea, ţi-am spus de o mie de ori, Julia, e o nerozie din cărţi. Nu te iubeam, nu! Dragoste… dragoste! Şi laşii aceia mizerabili, care vorbesc despre dragoste, le lasă pe femeile lor să moară. Nu, nu e dragoste… Nu te iubesc…

— Atunci ce e? întrebă Julia, cu cel mai subţire firicel de glas, din nou pradă vechii ei neliniști.

— Nu, nu te iubesc… Te… te… te… nu există cuvinte!

Şi Alejandro izbucni în hohote seci, în hohote care păreau un horcăit de suferinţă şi de dragoste sălbatică.

— Alejandro!

În această chemare firavă se afla toată trista bucurie a triumfului.

— Nu, n-ai să mori, nu poţi să mori; nu vreau să mori! Omoară-mă pe mine, Julia, şi trăieşte! Haide, omoară-mă, omoară-mă!

— Ba da, mor…

— Şi eu cu tine!

— Dar copilul, Alejandro?

— Să moară şi el! De ce-aş dori să rămân cu el, fără tine?

— Pentru Dumnezeu, pentru Dumnezeu, Alejandro eşti nebun…

— Da, nebunul sunt eu, am fost întotdeauna nebun după tine, Julia, nebun după tine… Eu sunt nebunul. Şi omoară-mă, ia-mă cu tine!

— Dac-aş putea.

— Nu, nu aşa, omoară-mă pe mine şi trăieşte tu, păstrează-te…

— Şi tu?

— Eu? Dacă nu pot să fiu al tău, să fiu al morţii!

Şi o strângea mai tare, şi mai tare, vrând s-o reţină.

— Spune-mi, în sfârşit, spune-mi cine eşti, Alejandro? îl întrebă Julia la ureche.

— Eu? Nimic altceva decât omul, bărbatul tău… ceea ce tu m-ai făcut să fiu!

Aceste cuvinte sunară ca un susur de dincolo de mormânt ca de pe malul vieţii, când barca porneşte în apele tenebroase.

Puţin după aceea, Alejandro simţi că nu mai ţine în braţele lui viguroase decât un lest. În sufletul lui era noapte, o noapte cu beznă apăsătoare şi întârâtată. Se ridică şi rămase privind frumuseţea rigidă şi fără suflare. Niciodată n-o văzuse atât de strălucindă. Părea scăldată în lumina zorilor eterne de după ultima noapte. Şi peste acea amintire întrupată în carnea deja rece, simţi cum trece, ca un nor de gheţuri, întreaga lui viaţă, viaţa aceea pe care o tăinuise tuturor, chiar şi lui însuşi. Şi ajunse cu gândul până la copilăria lui îngrozitoare, îşi aminti cum se zvârcolea sub nemiloasele bătăi primite de la cel care trecea drept tatăl lui, cum îl blestema atunci şi cum într-o după-amiază, scos din fire, ridicase pum-nul în faţa unui Crist din biserica satului.

leşi în sfârşit din cameră, încuind uşa după el. Şi căută copilul. Micuţul avea puţin mai mult de trei ani. Tatăl îl luă în braţe şi se închise cu el. Începu să-l sărute cu frenezie. l-ar copilul, neobişnuit cu sărutările tatălui său, pentru că nu le cunoscuse niciodată, şi ghicind poate sălbatica pasiune din care izvorau, izbucni în plâns.

— Taci, băiatul meu, taci! Şi să mă ierţi pentru ceea ce am să fac! Mă ierţi?

Copilul tăcea, privindu-şi înspăimântat tatăl, care căuta în ochii lui, în gura lui, în părul lui, ochii, gura, părul Juliei.

— Iartă-mă, fiule, iartă-mă!

Se încuie un timp în birou ca să-şi pună pe hârtie ultimele dorinţe. Apoi se întoarse din nou la femeia lui, la ceea ce fusese femeia lui şi încuie uşa.

— Sângele meu pentru al tău, îi vorbi Alejandro, ca şi cum ea l-ar mai fi putut auzi. Moartea te-a luat cu ea. Vin să te caut.

Crezu o clipă că o vede zâmbind şi că ea clipeşte din ochi. Începu s-o sărute cu aprindere, parcă vrând s-o învie, începu s-o strige, să-i spună la ureche cuvinte de dragoste, îngrozitoare! Dar ea rămânea rece.

Când mai târziu, trebuiră să spargă uşa dormitorului mortuar, îl găsiră ţinându-şi femeia în braţe, albit de frigul cel din urmă, golit de sânge şi însângerat.

Salamanca, aprilie 1916